

GÖRÖG JOLÁN POHARA

Görög Jolán boszorkány volt. A szónak abban az értelmében legalábbis, ami a külsejét illeti. Ha bármelyik gyereket megkérték volna, hogy rajzoljon egy csúf banyát, hát azt bizonyosan róla mintázta volna.

Kétrét hajlott, fekete ruhás, hosszú orrú, kampótlan botjára támaszkodó öregasszony volt, aki örökösen a mezőt, a legelőt járta, és gyűjtött mindent, ami a keze ügyébe került.

Mert valójában nem volt ám boszorkány! Hiába suttozták róla, hogy tud szemmel verni, embert, állatot megrontani, nem volt annak valóság tartalma. Legfeljebb annyi, hogy úgy ismerte a virágok, füvek titkát, ahogy senki más. Használta jóra, és – valljuk be – időnként rosszra is. Mert nagyon csínján kellett bánni a sokféle főzettel.

A lila virágú gyom elmulasztotta a derékfájást, de megmérgezte a növényt, akit a levéllel öntöztek. A sárga cirmos kóró teája jó volt a birkák fekélyes körmét borogatni, de ha szoptatós asszony bögréjébe került, néhány nap múlva lisztlevesssel. és más pempővel volt kénytelen etetni a gyereket, mert elapadt a teje.

Nem csak a növényekhez értett. Ugyanúgy használta a titokzatos gyógyításokhoz, (vagy éppen ártásra) a petróleumot, ecetet, kormot, és más effélét.

A nevét is innen kapta. Egyszer birtokvitája támadt a szomszédjával, aki a hatóságot félrevezetve, megszerzett néhány barázdát az öregasszony földjéből. Megbánta, de hogy! Mert abban a parcellában soha többé nem termett semmi, még gyomnövény sem. Az ítélet utáni reggelre kelve, vastagon só borította azt. Nem lehetett tudni hivatalosan, hogy honnan került oda, így nem marasztaltak el érte senkit. Aki meg látta, hogy az öreg Jolán előző este nagy zsákkal ballagott a szőben forgó föld felé, az mélyen hallgatott. Hogyisne! Semmilyen törvény nem védte volna meg utána a rettenetes bosszútól!

A parasztembernek kevés az iskolája, csak akkor volt ideje a tanító úr okosságaira gyerekkorában, ha esett az eső, vagy télen a hó. Annyit azonban megjegyeztek, hogy volt régen valami hadvezér, aki sóval hintette be a legyőzött ellenség földjét. Idegen nemzetség, egyre megy, a szó meg egyszerű volt, hogy görög. Ezt akasztották az eset után a banyára.

Hiába rettegtek tőle, mégis babonás félelemmel tisztelték. De egy valaki őszintén, és nagyon szerette. A szomszédjában lakó fiatalasszony.

Iszonyatosan csúnya, görbe lábú leány volt a Vercsa, de hozománya akkora, hogy hat lányt is ki lehetett volna házasítani vele. Mégis nehezen ment férjhez a külseje miatt. Java vénleánynak számított már, amikor az ura megkérte, és ő azonnal igent mondott. Bár ne tette volna! A vagyona beházasodott legény dolgos volt ugyan, de korhely, durva, részeges. Számtalanszor megverte Vercsát, és italos fővel emlegette neki a csúnyságát. Annyira nekiadta magát az ivásnak, és olyan világi botrányokat rendezett, hogy nem is hívták már dolgozni sehova. Csak Görög Jolán napszámoltatott vele. Sajnálta az asszonyt, meg az időközben megszületett kicsi fiút. Nem nézhette, hogy éhezzenek – mert a hatalmas vagyon vége is lecsúszott a férfi torkán – ezért rendre munkát adott neki. A fizetséget Vercsának adta, de az ősi törvényt ő sem szeghette meg: aki dolgozik, annak jár a napi két liter, vagy mikor mennyi bor. De hogy részegség, botrány ne legyen, a maga módján gondoskodott róla.

Miklós nem volt gyenge legény, de szomszédban való napszámolás után csak tántorgott a gyengésetől.

- Ledőlök – szolt este a feleségének – nem tudom, mi van velem, de híz az ág – és aludt reggelig, amikor is újból kezdődött a munka.

Arra hamar rájött, hogy az öreg Jolánnál elfogyasztott bor után jár így, ezért egyik reggel maga vitte az innivalót a mezőre.

- Nem kell a bora! – kaffantott gorombán – Megmérgezz magam engem! – és az összekészített ebédes batyuból félredobta a demizsont. Csak a kanalat, poharat, a kenyeret, meg az ételes szilkét hagyta benn.

Hiába. Csak úgy járt, mint előtte nap.

- Nem a bor a hibás, megrontott az öregasszony! Nem megyek többet hozzá! – mondta Vercsának másnap reggel, aki felettébb csodálkozott a dolgon.

Hiába beszéltek, ő nem hitt a mendemondáknak, mert elképzelhetetlennek tartotta, hogy szeretett öreg barátnője ártani akarna a fia apjának. Könyörgött, mindenféle érvet felhozott, de arra, hogy dolgozni menjen, mégsem tudta rávenni Miklóst.

Görög Jolán várt, várt, de aztán elballagott a szomszédba megérdeklődni, hogy miért várja hiába a napszámosát.

- Takarodjon, vén méregkeverő! – kiáltott az öregasszonyra Miklós, amikor meglátta az ajtó előtt – Te meg adj pénzt, megyek a kocsmába, hozok egy kis bort! Olcsóbb, ha itthon iszom meg! – reccsent a feleségére, aki szegény, hogy elkerülje a bajt, odaadta, ami kevéske csak volt a ládafiókban.

- Mi lesz velem, Jolán néném, ha hazajön? – sírta – Odaállítja a demizsont az ablakba, a pohár mellé, aztán hajrá! Iszik, amíg lát!

- Úgy? A pohár mellé? – gondolkodott el a banya, de aztán, mint aki álomból eszmél, megtörölte a szemét, és így szólt:

- Öltöztess fel a kisfiút. Magammal viszem. Nálam tölti ezt a napot, és velem is alszik. Legalább nem látja, ha az apja hazajön.

Vercsa bólintott, és átment a másik szobába, hogy összeszedjen néhány holmicskáját a fiának.

Mikor visszatért, ugyan úgy találta Görög Jolánt a széken ülve, ahogy otthagya. Azt azonban nem vette észre, hogy az ablakpárkányra tett pohár elmozdult kissé, nem ott van, ahol pár perce.

Volt is rá figyelme! Szorongva várta a férjét, aki hamarosan meg is érkezett. Letette a demizsont az ablakba, fogta a poharat, és nekiállt töltögetni. 1. 2, 3, 4,... Jött az ötödik, ami után kezdődni szokott a veszekedés.

Miklós azonban ahelyett, hogy a hangját, meg a kezét emelte volna, leomlott az ágyra.

- Meghalok, Vercsa! – nyögte – Az élet megy ki belőlem, a szememet sem tudom már kinyitni! – és elaludt.

Reggel frissen, kipihenten ébredt, de mintha más ember szólt volna:

- Belátom Vercsa, hogy a sors nem engedi, hogy ígyak. Így figyelmeztet, hogy elpusztulok! Miattam lehet ezután akármilyen bor! Nem kell! És munkába is elmegyek! Szép életünk lesz ezután, meglátod!

Erre szóra lépett be Görög Jolán, karján a kisfiúval.

- Ne haragudjon rám, néném – suttozta Miklós – és fogadjon vissza a napszámba!

- Hát munka akad, - mosolygott a vénasszony – és ismerlek, el is tudod végezni.

Gyere! Oszlopállítás lesz, hozzá talicskát, ásót!

Mikor a férfi kiment, hogy a szerszámokat összeszedje, a banya óvatosan körbepislantott, és odahajolt az asszonyhoz, kezébe nyomva egy rongyokból csavart batyut.

- Ezekkel az olajos magokkal kenjed meg minden hajnalban a férjed poharának belsejét. Íze nincs, ne félj, nem veszi észre. Aztán olyan bort ihat belőle, amelyet akar, úgy fog járni, mint a napokban. Azt meg nem reszkírozza!

Vercsa szájátva nézett a csomagra:

- Mi ez?

- Jóféle, ne aggódj. Tudod, a gondviselés csak akkor tud segíteni rajtunk, ha néha mi is segítünk neki! – azzal kibotorkált az ajtón a „falú réme, a falu gonosz /?/boszorkánya”.

Botjának ütemes kopogására a taligakerék nyikorgása válaszolt.